

V Bruseli 27. mája 2024
(OR. en)

9442/24

CONOP 26
CFSP/PESC 798

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Závery Rady o pozícii EÚ k posilneniu zákazu protipechotných mín vzhľadom na piatu konferenciu o preskúmaní Dohovoru o zákaze protipechotných mín

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o pozícii EÚ k posilneniu zákazu protipechotných mín vzhľadom na piatu konferenciu o preskúmaní Dohovoru o zákaze protipechotných mín, ktoré schválila Rada na svojom 4 028. zasadnutí 27. mája 2024.

Závery Rady o pozícii EÚ k posilneniu zákazu protipechotných mín

vzhľadom na piatu konferenciu o preskúmaní Dohovoru o zákaze protipechotných mín

I- Úvod

1. Európska únia (EÚ) je jednotná v podpore a plnení cieľov Dohovoru o zákaze použitia, skladovania, výroby a transferu protipechotných mín a o ich zničení¹. EÚ a jej členské štáty dlhodobo podporujú odstraňovanie mín a likvidáciu zásob protipechotných mín, ako aj pomoc obetiam protipechotných mín, všeobecné uplatňovanie dohovoru a pomoc zmluvným štátom pri plnom a účinnom vykonávaní dohovoru. Od 1. júna 2013 sú zmluvnými stranami dohovoru všetky členské štáty EÚ;
2. Rada považuje dohovor za kľúčový nástroj v oblasti odzbrojenia, ktorého integrita, úplné vykonávanie a prísne uplatňovanie sa musí zaručiť, pričom je nevyhnutné snažiť sa o jeho všeobecné dodržiavanie. Dvadsaťpäť rokov po svojom nadobudnutí platnosti sa dohovor stal úspešným príkladom diplomacie v oblasti odzbrojovania a príkladom toho, čo Únia vyznáva: medzinárodný poriadok založený na pravidlách, ktorý je ukotvený v dodržiavaní ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva. Dohovor je silnou globálnou normou v oblasti zákazu používania, transferu a výroby protipechotných mín s pôsobivými výsledkami pri likvidácii skladovaných protipechotných mín a odminovaní kontaminovanej pôdy, pričom obsahuje ustanovenie, že každý zmluvný štát, ktorý je tak schopný urobiť, poskytne náležitú pomoc obetiam mín, s tým, že toto ustanovenie by sa malo začleniť do širších vnútroštátnych politík, plánov a právnych rámcov.

¹ Ďalej len „dohovor“.

Dohovor má merateľný a značný pozitívny vplyv na humanitárnu ochranu, stabilizáciu, rozvoj a odzbrojenie na celom svete a prispieva ku globálnemu mieru a bezpečnosti a k plneniu programu Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj;

3. Rada uznáva, že ciele dohovoru sa ešte v plnej miere nedosiahli. Kontaminácia protipechotnými mínami naďalej spôsobuje ujmy, vytvára strach, bráni v prístupe, brzdí sociálno-ekonomický rozvoj a bráni utečencom a vnútorne vysídleným osobám v návrate domov. Závaž, ktorú predstavujú protipechotné míny a pozostatky výbušnín z vojnových konfliktov pre jednotlivcov, rodiny, komunity, regióny a štáty, zostáva aj naďalej vysoká a neprijateľná. Rada dôrazne odsudzuje nezákonnú útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine, ako aj používanie protipechotných mín a improvizovaných protipechotných mín, v dôsledku čoho je Ukrajina najkontaminovanejšou krajinou na svete. Rada je tiež znepokojená novou kontamináciou v krajinách ako Irak, Líbya, Sýria, Jemen, Mjanmarsko, ako aj v regióne Sahel. Rada opätovne konštatuje, že akékoľvek použitie protipechotných mín kdekoľvek, kedykoľvek a akýmkoľvek aktérom je pre EÚ úplne neprijateľné;
4. Rada pripomína, že EÚ a jej členské štáty sú významnými darcami v rámci boja proti mínam na celom svete a podporujú všeobecné uplatňovanie dohovoru, prieskum a odstraňovanie zamínovaných oblastí, vzdelávanie o rizikách vyplývajúcich z mín, pomoc obetiam, likvidáciu zásob, budovanie kapacít a výskum a vývoj technológií na detekciu a odstraňovanie mín. Od poslednej konferencie o preskúmaní dohovoru v roku 2019 zostávajú EÚ a jej členské štáty významnými darcami na boj proti mínam vo svete, pričom v roku 2022 bolo v rámci nástrojov reakcie na krízy na tento účel pridelených 26 miliónov EUR a v roku 2023 38,5 milióna EUR a ďalších 8,5 milióna EUR v roku 2022 a 16 miliónov EUR v roku 2023 bolo pridelených v rámci humanitárnej pomoci. Rada tiež pripomína významnú dodatočnú podporu zo strany jednotlivých členských štátov EÚ pri financovaní činností a projektov pomoci v kontexte boja proti mínam;
5. Rada pripomína príspevok pre jednotku podpory vykonávania dohovoru podľa rozhodnutia Rady (SZBP) 2021/257 z 18. februára 2021 na podporu akčného plánu z Osla na vykonávanie Dohovoru o zákaze použitia, skladovania, výroby a transferu protipechotných mín a o ich zničení z roku 1997.

Toto rozhodnutie umožnilo jednotke podpory vykonávania zapojiť sa do vykonávania Akčného plánu z Osla prijatého pri príležitosti štvrtej konferencie o preskúmaní dohovoru v roku 2019, a to aj presadzovaním všeobecného uplatňovania dohovoru a podporou úsilia zmluvných štátov o vykonávanie aspektov Akčného plánu z Osla týkajúcich sa prieskumu, odstraňovania mín, vzdelávania o rizikách spojených s mínami a pomoci obetiam;

6. Rada vyjadruje uznanie mnohým partnerom a zainteresovaným stranám, ktoré prispeli k vypracovaniu dohovoru a k jeho úspechom za posledných dvadsaťpäť rokov, vrátane všetkých zmluvných štátov, medzinárodných organizácií, občianskej spoločnosti, výskumných pracovníkov a všetkých darcov a aktérov v oblasti boja proti mínam. Rada v tejto súvislosti uznáva okrem iného úsilie vyvíjané v rámci Medzinárodného hnutia Červeného kríža a Červeného polmesiaca a Medzinárodnej kampane za zákaz nášľapných mín. Rada by predovšetkým chcela vzdať úctu odvahe a odhodlanosti odminovačov na celom svete, ktorí pracujú na obnovení prístupu na územia, ako aj na obnovení ich bezpečnosti, a chcela by si pripomenúť tých, pri vykonávaní tejto ušľachtilej práce prišli o život. Rada zdôrazňuje, že je dôležité, aby boli do vykonávania a všeobecného uplatňovania dohovoru zapojené pozostale osoby a ich zastupujúce organizácie vrátane mládežníckych organizácií, organizácií pre práva žien a organizácií vedených ženami. Rada blahoželá jednotke podpory vykonávania dohovoru za jej neochvejnú a neoceniteľnú prácu. Rada napokon vyzdvihuje silné partnerstvo a vynikajúcu spoluprácu medzi Organizáciou Spojených národov a Európskou úniou v boji proti mínam;
7. Rada víta nadchádzajúcu piatu konferenciu o preskúmaní dohovoru, ktorá sa uskutoční 25. – 29. novembra 2024 v Siem Reap-Angkore a ktorá bude príležitosťou na preskúmanie pokroku, potvrdenie záväzkov a ďalšie presadzovanie všeobecného uplatňovania a posilneného vykonávania dohovoru. Rada sa domnieva, že konferencia o preskúmaní by mala podnietiť otvorený a konštruktívny dialóg medzi zmluvnými štátmi a zapojiť doň všetky relevantné zainteresované strany s cieľom prediskutovať súčasné a budúce výzvy a urýchliť pokrok smerom k dosiahnutiu spoločného cieľa, ktorým je svet bez protipechotných mín;
8. Ciele EÚ týkajúce sa výsledku konferencie o preskúmaní sa uvádzajú v pozičnom dokumente v bode II.

II- *Pozičný dokument EÚ na piatu konferenciou o preskúmaní týkajúcu sa zákazu použitia, skladovania, výroby a transferu protipechotných mín a ich zničenia (Siem Reap-Angkor, 25. – 29. novembra 2024)*

Európska únia (EÚ) konštruktívne prispeje k úspešnému výslednému konsenzu na konferencii o preskúmaní dohovoru o zákaze protipechotných mín, v ktorého rámci sa bude snažiť začleniť do troch očakávaných výsledných dokumentov tieto prvky: 1. Preskúmanie uplatňovania a postavenia dohovoru, 2. Politické vyhlásenie a 3. Akčný plán.

1) Pokiaľ ide o preskúmanie uplatňovania a postavenia dohovoru:

1. identifikovať nové výzvy pri vykonávaní, ktorým zmluvné štáty čelili vo všetkých oblastiach dohovoru (všeobecné uplatňovanie, dodržiavanie predpisov, pomoc obetiam, odstraňovanie mín, likvidácia zásob, spolupráca a pomoc, transparentnosť a výmena informácií);
2. pripomenúť závery nemeckého predsedníctva z 21. zasadnutia zmluvných štátov týkajúce sa súčasných výziev, ako sa uvádza v dokumentoch rozoslaných konferencii;
3. usilovať sa o podrobné preskúmanie stavu vykonávania záväzkov vyplývajúcich z dohovoru od štvrtej konferencie o preskúmaní v roku 2019 na základe prípravných prác a záverov výborov dohovoru vrátane týchto tém:

Všeobecné uplatňovanie dohovoru

- a. podporovať všetky snahy o všeobecné uplatňovanie dohovoru vrátane činností predsedníctva, jednotky podpory vykonávania a osobitných vyslancov dohovoru a rozvíjať stimuly na presadzovanie všeobecného uplatňovania, a to aj prostredníctvom financovania;

Vykonávanie článku 5

- b. vyzvať zmluvné štáty, aby včas predkladali podrobné informácie o vykonávaní svojich povinností podľa článku 5, najmä pokiaľ ide o žiadosti o predĺženie lehôt;

- c. pripomenúť, že 14 zmluvných štátov musí splniť svoje povinnosti týkajúce sa odstraňovania mín do roku 2025, a vyjadriť poľutovanie nad tým, že túto lehotu splní pravdepodobne len niekoľko z nich;
- d. podporiť úsilie všetkých dotknutých zmluvných štátov vzhľadom na viaceré žiadosti o predĺženie, ktoré sa očakávajú v roku 2024; vyzvať zmluvné štáty, aby predložili podrobné pracovné plány na požadované predĺžené obdobia vrátane analýzy nákladov a iniciatív špecifických pre konkrétny kontext v oblasti vzdelávania o rizikách spojených s mínami a znižovania týchto rizík v zasiahnutých komunitách;
- e. vyzvať zmluvné štáty, aby aktualizovali vnútroštátne normy vzťahujúce sa na boj proti mínami v súlade s najnovšími medzinárodnými normami pre boj proti mínami (IMAS);
- f. vyzvať zmluvné štáty, ktoré sú kontaminované protipechotnými mínami improvizovaného charakteru, aby naďalej zvyšovali povedomie o potrebe riešiť túto kontamináciu v rámci dohovoru;
- g. podporiť posilňovanie synergií medzi výborom pre vykonávanie článku 5 a výborom pre posilnenie spolupráce a pomoci, ako aj prehĺbenie dialógu s odbornými organizáciami;
- h. podporiť zriadenie neformálnej podpornej skupiny pre výbor článku 5 a pokračovať v skúmaní spôsobov posilnenia procesu podľa článku 5 vrátane príspevkov relevantných zainteresovaných strán;

Vykonávanie článku 7

- i. vyzvať zmluvné štáty, aby si plnili nahlasovacie povinnosti podľa článku 7;

Finančná spolupráca a pomoc

- j. podporiť výsledky tretej globálnej konferencie o pomoci obetiam a zabezpečiť, aby sa tieto výsledky zohľadnili v budúcom akčnom pláne;
- k. podporiť formát individualizovaného prístupu, ktorý výbor uplatňuje s cieľom poskytnúť zasiahnutým zmluvným štátom, ktoré o to majú záujem, platformu na predstavenie ich špecifických výziev a potrieb relevantným zainteresovaným stranám vrátane darcov a aktérov v boji proti mínami;

4. preskúmať mechanizmy vykonávania dohovoru a podporiť úsilie a návrhy na ich prípadné zlepšenie v súlade s dohovorom;
5. vyzvať na úsilie o udržanie súčasnej úrovne financovania a o poskytnutie nových finančných prostriedkov na boj proti mánam, a to aj prostredníctvom inovačného financovania;
6. vyzvať zmluvné štáty, ktoré meškajú s poskytnutím finančných príspevkov, aby tieto omeškania odstránili, zdôrazňujúc, že politický záväzok voči dohovoru by mal byť podporený finančným záväzkom, a nabádať zmluvné štáty, ktoré môžu poskytnúť dobrovoľné príspevky, aby tak urobili v prospech jednotky podpory vykonávania dohovoru;

2) *Pokiaľ ide o politické vyhlásenie zo Siem Reap-Angkoru:*

1. zaviazat' sa k medzinárodnému poriadku založenému na pravidlách a ukotvenému v dodržiavaní medzinárodného práva vrátane medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva, a podporovať pokračujúci multilaterálny dialóg o odzbrojení;
2. vysloviť uznanie Kambodži za usporiadanie piatej konferencie o preskúmaní, vyzdvihnúť silné skúsenosti Kambodže vo všetkých oblastiach boja proti mánam a jej pripravenosť podeliť sa o svoje skúsenosti v prospech iných krajín;
3. vyjadriť podporu priorite, ktorú kambodžské predsedníctvo prikladá všeobecnému uplatňovaniu, vykonávaniu článku 5 a pomoci obetiam, a pripomenúť podporu EÚ a jej pripravenosť angažovať sa v týchto oblastiach;
4. opätovne potvrdiť pevný záväzok dodržiavať normy boja proti protipechotným mánam a podporovať všeobecné uplatňovanie dohovoru;
5. pripomenúť, že akékoľvek použitie protipechotných mín kdekoľvek, kedykoľvek a akýmkoľvek aktérom zostáva pre EÚ úplne neprijateľné;
6. vyjadriť politický záväzok zmluvných štátov vykonávať akčný plán zo Siem Reap-Angkoru;
7. vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným pokrokom vo všeobecnom uplatňovaní dohovoru od roku 2017, keď 33 štátov nie je jeho zmluvnou stranou, a nabádať na obnovenú angažovanosť v prospech všeobecného uplatňovania zo strany všetkých zmluvných štátov a iných aktérov;

8. pripomenúť dôležitosť partnerstiev so všetkými aktérmi v oblasti boja proti mánam vrátane občianskej spoločnosti, vnútroštátnych orgánov pre boj proti mánam a súkromného sektora;
9. potvrdiť, že improvizované výbušné zariadenia (IED), ktoré spĺňajú vymedzenie pojmu protipechotné míny uvedené v dohovore, patria do pôsobnosti dohovoru;
10. zdôrazniť, že opatrenia boja proti mánam sú často nevyhnutné na umožnenie sociálno-ekonomického rozvoja, budovania mieru, stabilizácie a prístupu humanitárnej pomoci;
11. zaviazat' sa zohľadňovať rozmanitosť a rodovú rovnosť a presadzovať rodovo responzívne prístupy a prístupy citlivé z hľadiska konfliktov pri vykonávaní všetkých aspektov boja proti mánam, ako aj v inštitucionálnych konaniach v rámci dohovoru;
12. vyjadriť znepokojenie nad veľkým počtom obetí protipechotných mín od štvrtej konferencie o preskúmaní, uviesť najviac postihnuté krajiny, porovnať údaje a trendy s predchádzajúcimi rokmi a vyvodiť ponaučenia pre najbližších päť rokov;
13. preskúmať prínosy a posilniť existujúce synergie s inými nástrojmi medzinárodného humanitárneho práva, ako je Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD); tieto nástroje sú kľúčovými prvkami pomoci obetiam, podpory ľudských práv a účinnej účasti osôb so zdravotným postihnutím v spoločnosti na základe rovnosti;

3) *Pokiaľ ide o akčný plán zo Siem Reap-Angkoru:*

1. venovať sa všetkým aspektom vykonávania dohovoru, najlepším postupom vykonávania dohovoru, všeobecnému uplatňovaniu, likvidácii zásob a zachovávaniu protipechotných mín, prieskumu a odstraňovaniu zamínovaných oblastí, vzdelávaniu o rizikách spojených s mánami, pomoci obetiam, medzinárodnej spolupráci a pomoci a opatreniam na zabezpečenie dodržiavania predpisov;
2. stavať na nedostatkoch a výzvach identifikovaných v rámci preskúmania fungovania a stavu dohovoru s cieľom spoločne vypracovať návrhy na inovácie a zlepšiť a posilniť vykonávanie dohovoru vo všetkých jeho aspektoch;

zdôrazniť, že boj proti mánam umožňuje a podporuje bezpečnosť a úsilie v oblasti humanitárnej pomoci, stabilizáciu a sociálno-ekonomický rozvoj, ako aj návrat utečencov a integrovanú podporu obetiam mín;

3. uznať prínos Nového programu pre mier a Paktu pre budúcnosť k boju proti mán; uznať osobitné partnerstvá dohovoru s Organizáciou Spojených národov, Medzinárodným výborom Červeného kríža, Medzinárodnou kampaňou za zákaz násľapných mín a Ženevským medzinárodným centrom pre humanitárne odmínovanie, ako aj prínos partnerstiev s občianskou spoločnosťou k podpore vykonávania dohovoru;
4. pripomenúť príspevok Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja;
5. podporovať záväzok všetkých zmluvných štátov plne vykonávať a splniť svoje záväzky vyplývajúce z dohovoru, a to aj prijatím vhodných opatrení pomoci, ak sú schopné tak urobiť, nad rámec odmínovania, s cieľom zabezpečiť sociálnu a hospodársku rehabilitáciu obetí mín;
6. presadzovať podporu národných alebo regionálnych dialógov zainteresovaných strán s cieľom ďalej zlepšovať spoluprácu a pomoc pri vykonávaní dohovoru a nabádať strany zodpovedné za dobré životné podmienky komunit postihnutých mánami a pozostalých osôb, aby lepšie riešili výzvy, ktorým čelia, prostredníctvom posilneného dialógu a partnerstiev;
7. vyzvať na vypracovanie politík na čo najlepšiu pomoc obetiam mín nediskriminačným spôsobom, ktorý by riešil špecifické potreby všetkých civilných osôb vrátane podpory duševného zdravia a psychosociálnej podpory;
8. podporovať uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti a zohľadnenie rôznorodých potrieb a skúseností ľuď v zasiahnutých komunitách pri plánovaní opatrení proti mán;
9. zohľadniť environmentálne a klimatické dôsledky všetkých aspektov boja proti mán, nabádať zmluvné štáty, aby týmto aspektom dávali vo vnútroštátnych stratégiách boja proti mán prioritu, podávali o nich správy, určili kontaktné miesta v špecializovaných výboroch a začlenili kontamináciu mánami a boj proti mán do vnútroštátnych plánov reakcie na katastrofy; nabádať aktérov, aby tieto aspekty zohľadňovali vo svojich činnostiach a projektoch;

10. v tejto súvislosti zohľadniť medzinárodné normy pre boj proti mánam (IMAS) a politické odporúčania Ženevského medzinárodného centra pre humanitárne odmiňovanie (GICHD);
11. zabezpečiť dodržiavanie kľúčových zásad pri boji proti mánam vrátane transparentnosti, zodpovednosti, účinnosti a efektívnosti, inkluzívnosti a vnímavosti voči konfliktom; podporiť a hľadať spôsoby, ako využiť najlepšie postupy získané na základe skúseností a výmen na všetkých úrovniach;
12. podporiť inovačné prístupy, ako sú nové mechanizmy poskytovania finančných prostriedkov a financovania na pomoc v rámci boja proti mánam;
13. podporiť prijatie opatrení na posilnenie procesu podľa článku 5 s cieľom lepšie reagovať na výzvy, ktorým čelia dotknuté štáty, a účinne ich podporovať pri včasnom plnení ich povinností;
14. podporiť zvýšenie finančnej a technickej podpory na odstraňovanie mín a pomoc obetiam mín;
15. potvrdiť, že protipechotné míny improvizovaného charakteru sa musia nahlasovať a odstraňovať v rámci boja proti mánam v súlade s existujúcimi povinnosťami;
16. pripomenúť otázku nezákonného používania improvizovaných výbušných zariadení, ktoré spĺňajú definíciu protipechotnej míny v dohovore, ako kritickú obavu, ktorá si vyžaduje zváženie v ďalšom akčnom pláne, najmä v oblasti vzdelávania o rizikách spojených s mánami.
